

årsoversigt:

detailplanlægning vises i den aktuelle periode.

JANUAR / FEBRUAR: Sprog	<u>Traditioner</u> Fastelavn Tur til legeland i Vejle for kommende skolebørn Farvel til børn der fortsætter i glidende overgang
MARTS / APRIL : Social og personlig kompetance	Opstart af ny juniorgruppe Portrætter og interview udarbejdes Påsketraditioner/ kreativiteter - frokost osv.
MAJ / JUNI: Krop og bevægelse	opstart "trin for trin" for juniorgruppen Udflugt for hele huset til Madsby parken, forældre støder til sidst på dagen til spisning
JULI / AUGUST: Ferieperiode	
SEPTEMBER / OKTOBER: Natur og naturfænomener	Høsttema: Bedsteforældredag Børnehavens fødselsdag fejres SPU (skoleparathedundersøgelse) Kvalitetsrapport

	Børnehave / hjem samtaler
NOVEMBER / DECEMBER: Kulturelle udtryksformer og værdier	Åbent hus med juleklip Besøg på kulturinstitutioner, kirke, Kolding hus osv. Luciaoptog og valg til bestyrelse Juletraditioner

Dagtilbudsloven: <https://www.retsinforamation.dk/Forms/r0710.aspx?id=32025>

Vores pædagogiske praksis i børnehaven tager udgangspunkt i følgende teoretiske litteratur:

Bente Lyng. Anerkendende pædagogik

Stig Brostrømm.fl: Dialogisk læsning i teori og praksis.

Bo Clausen: når inklusion lykkes

10 værdier

der kendetegner det pædagogiske arbejde indenfor børneområdet i Kolding kommune.
 Hvordan lever vi op til dette i vores institution?

En anerkendende og omsorgsfuld tilgang til børn:

Vi bestræber os på at vi hver dag tager udgangspunkt i det enkelte barn, så barnet oplever at blive set og hørt og at det er værdifuldt for fællesskabet.

Et børnemiljø, der fremmer trivsel og **læring**:

Ved i hverdagen at være nærværende og sætte trivsel i højsæde, således at det daglige læringsmiljø udnyttes optimalt, så barnet bliver i stand til At mestre sit fremtidige liv.

Forældre som **aktive** samarbejdspartnere:

Vi vægter det daglige møde med forældrene. Vi finder det Vigtigt med åbenhed og daglig kontakt. Dette betyder at der altid er kontakt mellem personale og forældre når barnet Kommer eller går i institutionen.

Engagerede professionelle der kan, vil og tør være undersøgende og **reflekterende** professionelle:

Vi er en personalegruppe der "tør" sætte sig selv i spil, er åbne og villige til at indgå i refleksion og sparring både internt og eksternt. Og at personalet er bevidst omkring egen faglighed og kompetencer, og nye tiltag for videreudvikling.

Fokus på kompetencer og **ressourcer**:

Vi ser det enkelte barn som meget unikt og værdifuldt. Vores udgangspunkt er altid at se barnets kompetencer.

Leg er barnets dominerende virksomhed:

Som udgangspunkt er vi meget bevidste om, at vi har en vigtig opgave i at give næring og nysgerrighed til stimulering af børnenes leg. Hver dag giver mulighed for at der tid til fordybelse i leg. Vi prioriterer at der i børnehaven er mulighed for rollelege, konstruktionslege, drenge - / pigelege.

Fokus på børns **relationer** og venskaber:

Gennem iagttagelser og opmærksomhed er vi bevidste om at vi som voksne er vigtige elementer for dannelse af venskaber.

Design og **kreativitet**:

Institutionen tilbyder:

- kendskab til forskellige materialer og designs.

- tilbud om kulturelle oplevelser i og udenfor børnehaven.

En inkluderende tilgang:

Som personale er vi ansvarlige for at børnene påvirkes til at vise forståelse og tolerance for andre mennesker - al udvikling sker gennem fællesskab med andre.

Hvordan vi efterlever dette kan ses i vores pædagogiske læreplaner.

Æstetiske læreprocesser i Højvang børnehave:

I Højvang børnehave ser vi de æstetiske læreprocesser som en sansmæssig bearbejdning af indre og ydre påvirkninger. Påvirkninger som barnet skal have mulighed for at bearbejde gennem kreative aktiviteter.

I børnehaven har vi indrettet et kreativt værksted, hvor børnene har mulighed for at arbejde med ler, papmache, værdiløst – og naturmaterialer, malerier osv. I dette værksted kan børnene fordybe sig i egne produkter, men også i fællesopgaver som kræver samarbejde for den enkelte.

Sansepåvirkninger sker også når der laves mad på bålet, oplevelsen af de forskellige vejrforhold, koldt, varmt, blæst, regn osv.

For os hænger æstetiske processer og design sammen, vi tror på at børnenes måde at bearbejde deres verden på, er medvirkende til at udvikle deres skæve tankegange og innovative evner. Vi oplever dette, når vi ser hvordan børnenes design eks. en by i værdiløst materiale eller et dyr, malerier eller "møbler" kan se helt anderledes ud end det vi som voksne forestiller os. Men i barnets univers er det det der er brugbart.

Æstetik er ikke kun en proces, vi vægter at barnets "kunst" skal præsenteres på en måde, så forældre og andre som har deres gang i huset bliver opmærksomme når noget skal vises frem. Det er vigtigt at præsentationen af "kunsten" bliver en god oplevelse både for den som har skabt produktet og for den der skal opleve resultatet. Ved at skabe glæde, stolthed og overraskelse i præsentationen vil barnet gentagne gange være i følelsen af succes og glæde ved processen.

Vi har galleri vægge i forbindelse med grupperummene, og her præsenteres børnenes kunst. Varighed for en udstilling er mellem en og to måneder. Galleri væggen fungerer samtidig som dokumentation for hvad det er der optager os netop i denne periode, det kunne f. eks være et læreplanstema som kunsten tager udgangspunkt i.

Miljøet hvori kreativiteter skal udfolde sig, arbejder vi hele tiden med. Vi ønsker at gøre vores hus åbent og inspirerende, så det er sted både børn, personale og forældre trives ved at færdes i. Vi tror på at det er gennem trivsel og udviklingsmuligheder i vores hverdag, at vi kan fremme børnenes lyst til eksperimenterende, lærende og designudformende udfoldelse. Dette skal ikke kun være gældende for børnehaven, men noget vi, håber sætter spor i børnene, og noget de tager med i deres videre liv.

Design:

I Højvang børnehaven ser vi ikke kun design som en proces der munder ud i et fysisk projekt. Vi ser også muligheder i at designe processer i samarbejde med børnene i de daglige samværsprocesser. Vores førskolebørn arbejder med undervisningsprogrammet "trin for trin". Men inden opstart af forløbet designer børnene i samråd med pædagogen hvilke regler og normer der skal være gældende når aktiviteten forløber for at alle kan få mest muligt ud af det. Vi vil i år 2012 inddrage de ældste børn, når vi skal arbejde med pædagogiske læreplaner. De voksne vil sætte rammerne (det aktuelle tema), og børnene vil så i samarbejde med de voksne være medvirkende til at opfylde disse. Børnene vil på denne måde også være med til at designe de æstetiske læreprocesser.

Børnemiljøvurdering i Højvang børnehave.

Vi vil ved hvert læreplanstema gå ind og beskrive det de tre elementer i børnemiljøvurderingerne, hvor de vil være nedskrevet i skemaform. Det vil dog ikke kun være i disse perioder vi vægter børnemiljøet. Vi vil til stadighed bestræbe os på, at gøre børnehaven til et rart, udfordrende og udviklende sted at opholde sig, de tre år man går i børnehave.

De tre dele i børnemiljøvurderingen er:

Det fysiske børnemiljø
Det psykiske børnemiljø
Det æstetiske børnemiljø

Det fysiske børnemiljø.

Vi vil arbejde på, at rammerne omkring børnene indbyder til fordybelse og udfordring. Dette gælder både inde og ude. Børnene skal have mulighed for at lege selv, eller være en del af fællesskabet. Der skal være mulighed for stilleliv, mulighed for børnenes design af egne rammer i legen, eks, vis hulebyggeri, rollelege osv. De fysiske rammer kan også være naturen, diverse kulturtilbud, besøg i forskellige legeparker osv.

Det psykiske børnemiljø

Børnene skal føle glæde og tryghed ved at gå i børnehaven. Børnene skal mødes af anerkendende, synlige og tilgængelige voksne. Dette betyder at det er pædagogernes opgave, at tilrettelægge et børnemiljø der inkluderer børnene i fællesskabet. Det er pædagogernes opgave at tilrettelægge et psykisk børnemiljø på en sådan måde, at børnene føler sig som en vigtig del af fællesskabet. I børnehaven giver børnene hinanden massage udfra devisen:

“Den man rører, mobber man ikke.”

Det æstetiske børnemiljø.

Børnene skal have mulighed for, at kunne bearbejde deres indre og ydre sansepåvirkninger gennem forskellige former for kreative tilbud: ler, papmache, maling, tegning, naturmateriale, sand og vand osv.

Børnenes

designs vil ofte være udstillet på en eller anden måde, og i forbindelse med læreplanstemaer, vil det ofte være i forbindelse med en fernisering for forældrene. Sanssemæssig bearbejdning er også muligheden for. At kunne sidde og lytte til en historie i et hyggeligt hjørne, og danne sine egne indre billeder, eller sidde og synge sammen med sine venner og være en del af noget. I børnehaven giver børnene hinanden massage, medens den voksne fortæller en historie. Dette betyder at det enkelte barn sanser et levende menneske, men barnet oplever også selv at blive rørt ved og sanser dermed også sin egen krop.

Æstetik er ikke blot ens egne designmæssige udtryk. Det er også, at besøge Kolding Hus og se gamle malerier, møbler, sølv og forskellige udstillinger. Det er også at besøge Trapholt og få sine egne kunstværker hængt op mellem nyere kunst, stole og skulpturer. Det er også at besøge sygeplejemuseet, og se, hvordan tingene også har været, hvis man blev syg i gamle dage.

Æstetik er, at museumspædagogen på Kolding Hus viser børnene rundt i Kolding og viser dem de historiske steder, og børnene får lov til at opleve historiens vingesus. At besøge borgmesterkontoret og se de gamle skudhuller, og mærke “storheden” ved at få lov og bevæge sig rundt i byrådssalen.

At blive sat i andre rammer f. eks at gå Lucia i kirken til jul og opleve den højtidelige stemning, giver børnene mulighed for, følelsesmæssige oplevelser der stimulerer de indre billeder.

Alle disse mangeartede indtryk kommer oftest til udtryk i børnenes leg og design gennem de materialer de har til rådighed.

Indhold

Personlige kompetencer	10
Delmål:	10
Tegn:	10
Tiltag:	10
Sociale kompetencer	11
Delmål:	11
Tegn:	11
Tiltag:	12
Sprog.....	12
Delmål:	12
Tegn:	13
Tiltag:	13
Krop og bevægelse	15
Delmål:	15
Tegn:	16
Tiltag:	16
Naturen og naturfænomener.....	16
Delmål:	16
Tegn:	16
Tiltag:	17
Kulturelle udtryksformer og værdier	17
Delmål:	17

Tegn:	17
Tiltag:	18
Dokumentation	19
Evaluering.....	19
Børn med særlige behov.....	19

Læreplaner

Personlige kompetencer

Delmål:

- Bevidsthed omkring personlig hygiejne.
- Selvhjulpethed ved toiletbesøg samt af - og påklædning.
- Udvikling af selvtillid og eget jeg.
- Evne til at kunne forstå og give udtryk for personlige grænser.

Tegn:

- Magter personlig hygiejne på et niveau svarende til deres alder.
- Begyndende evne til at give udtryk for egne ønsker og behov.
- At turde sige noget i en større gruppe.
- Empati for andre

Tiltag:

- Vi støtter børnene i, at afprøve tingene selv på badeværelset og i garderoben.
- Ved hjælp af anerkendende tilgang og ved at møde børnene der hvor de er, opøves børnenes evne til empati og omsorg for sig selv og andre.
- Vi arbejder med massage barn/barn (den man rører, mobber man ikke).
- Rummelighed – venskabsbamse – trin for trin.
- Stor bevidsthed om hvordan vi guider børnene at se verden i et større perspektiv i forhold til at kunne agere og navigere på en hensigtsmæssig måde.

- Årligt at deltage i førstehjælp på børneniveau.

Sociale kompetencer

Delmål:

- Evnen til at løse konflikter.
- Evne til at skabe/dyrke venskaber.
- Evne til at respekterer andres forskelligheder.
- Forståelse for regler og normer.
- Mestre samarbejde på forskellige niveauer og situationer.
- Evne til at tage hensyn til og vise omsorg for andre.

Tegn:

- Brug af sproget ved konfliktløsning.

- Accepterer spillereglerne i forskellige sammenhænge.
- Kan vente på tur.
- Kan samarbejde i grupper.
- Viser glæde og initiativ i gruppesammenhænge.
- Udviser omsorg og respekt for sig selv og andre.

Tiltag:

- Rolle- og regellege.
- Samling.
- Fælles ture på tværs af grupperne / opdeling efter alder / opdeling efter køn.
- Fælles historielytning under spisning af frugt (foregår 2 gange dagligt).
- Rytmik-, drama- og gymnastikforløb, trin for trin og massage.
- Egen permanent plads ved frokostbordet.
- Faglitteratur i børnehøjde.
- De voksnes egen adfærd, den anerkendende vinkel.
- Årligt at deltage i førstehjælp i børnehøjde.

Sprog

Delmål:

- Evne til at kunne skabe kontakt, venskaber og løse konflikter verbalt.
- Evne til at kunne fortælle om hændelser og oplevelser.
- Udvide nysgerrighed og interesse for tegn og symboler.
- Evne til at kunne forstå og anvende kropssprog.
- At mestre sproget i en større gruppe.

Tegn:

- Bruger sproget som konfliktløsningsmiddel.
- Giver verbalt udtryk for egne følelser og behov.
- Kan deltage sprogligt aktivt i samlinger og andre sociale sammenhænge.
- Interesse i litteratur, bogstaver, tal m.m.
- Synger med på sange og sanglege.
- At det enkelte barn kan skelne mellem de forskellige litteraturgenrer f.eks. eventyr og nutidig fortælling.

Tiltag:

- De voksne sætter ord på børnenes følelser i situationer
- Visuelle oplevelser bearbejdes sprogligt
- Synger, læser, fortæller eventyr m.m.
- Vi sætter børnenes egne ord på deres tegninger
- Vi har navnetavler

Generel indsats:

- Sprogscreening/ sprogvurdering
- Dialogisk læsning
- Månedens ord

Fokuseret indsats:

- Bevidst udvælgelse af sprogstimulerende aktiviteter
- Ordleg / huskeleg / rimelege / udtalelege / leg med lyd

Særlig indsats:

- En kombination af den generelle og fokuserede indsats i et samarbejde med talepædagog

Generelt i forhold til fokuseret og særlig indsats: For at øge barnets forståelse for sproget arbejder vi både i små og store grupper. Her arbejdes der med læreplanstemaer og andre planlagte aktiviteter eks. Vis Teater/drama, idræt og lege, hvori sprog rytme er en dominerende faktor.

Forskning viser at børn der har svært ved at bearbejde sproglige input stimuleres bedre ved at lære at kategorisere eks. vis ved at der arbejdes med forskelle og ligheder, dette kan gøres ved borddækning, sortering af klodser i farver, størrelser osv. og at der leges hvor antonymer indgår eks. vis stor/lille.

Det er af stor betydning at pædagogerne hjælper børnene med at gennemskue situationer de kan have svært ved at overskue. Dette er vigtigt, da forskning viser at et barn med ringe sprogforståelse ekskluderes af lege, da det netop ikke kan gennemskue hvad legen egentlig indebærer og handler om, og derfor ofte kan blive udelukket af det sociale fællesskab. Guidning og tilstedeværelse af voksne i barnets leg er derfor af stor betydning for barnets sproglige udvikling, og dermed en plads i det sociale fællesskab.

Hvem sprogvurderer i Højvang børnehave:

- Stuepædagogen sprogvurderer det enkelte barn på kompetencehjulet og dette vil ske i samarbejde med det øvrige personale på stuen, men ansvaret for at vurderingen bliver foretaget ligger hos stuepædagogen.

Hvem sprogvurderes:

- Alle 3 – 5 årige børn sprogvurderes.

Hvordan organiseres dette arbejde:

- Hvert år i september i forbindelse med udarbejdelse af kvalitetsrapporten sprogvurderes de 4 – 5 årige.

Handleplaner:

- Som beskrevet under fokuseret og særlig indsats, vil redskaber i kompetencehjulet blive anvendt.

Forældresamarbejde:

- Efter opstart i børnehaven og inden barnet fylder 3,4 år vil forældrene tilbydes en sprogvurdering af deres barn, samtidig vil de blive orienteret omkring fremtidige sprogvurderinger.
- Sprogvurderingen indgår som et vigtigt element i forældresamtaler.

Krop og bevægelse

Delmål:

- Evne til at udfordre sig selv fysisk og opøve større udholdenhed.
- Bevidsthed om kroppen, dens opbygning og funktioner.
- Stimulering af sanserne.
- Evne til, via fysisk udfoldelse, at være bevidst om personlige grænser.
- Kognitiv bevidsthed omkring egen krop / hvorfor – hvordan og hvorledes.

Tegn:

- Børnene bruger og udfordrer deres krop i naturen og på legepladsen.
- Bevidsthed om personlig hygiejne.
- Bevidsthed om egne fysiske styrker og svagheder.
- Børnene kan benævne de forskellige kropsdele.
- Børnene kender forskel på hvad der er sundt og usundt for kroppen f.eks. mad.

Tiltag:

- Ture ud af huset.
- Gymnastik / rytmik / idræt.
- Maddage.
- Selvportræt i forskellige materialer.
- Sansestimulering gennem leg og planlagte aktiviteter.

Naturen og naturfænomener**Delmål:**

- Vække og stimulere børnenes interesse for naturen.
- Evne til at færdes og lege i naturen og forstå det etiske heri.
- Respekt og forståelse for naturen.
- Vække nysgerrighed omkring forskellige naturfænomener.
- Kende årstiderne.

Tegn:

- Glæde ved at skulle på tur i naturen.

- Begejstring over, og fordybelse i, de ting naturen byder på, vandhuller, is på vandpytterne m.m.
- Børnene taler om naturemner.
- Børnene kan se hvad der hører til i naturen og hvad der ikke gør.
- Børnene kan benævne, mærke og adskille de forskellige årstider, og nyde de muligheder og udfordringer dette kan tilbyde.

Tiltag:

- Ture til skov, eng, sø, mose, åbne marker, strand m.m.
- Lege sanslege i naturen.
- Synge om naturen.
- Læse om naturen.
- Lave collager m.m. af naturmateriale.
- Skraldeprojekt.
- Lære hvordan vi på en hensigtsmæssig måde færdes i og bruger naturen der omgiver os.

Kulturelle udtryksformer og værdier

Delmål:

- Give børnene kendskab til og mulighed for, at eksperimentere med forskelligt materiale.
- Præsentere børnene for musik, litteratur, teater og fremmedartede kulturer.
- Introducere børnene for drama, sanglege og anden kreativ udfoldelse.
- Mulighed for at deltage i forskellige kulturelle arrangementer og vi besøger kulturinstitutioner.

Tegn:

- Børnene bruger deres fantasi i forbindelse med kreativ udfoldelse.

- Børnene synger og danser spontant.
- Leger sanglege.
- Leger rollelege.
- Bearbejder oplevelser med tilgængeligt materiale.

Tiltag:

- Besøge de forskellige kulturelle tilbud i byen.
- Fejre traditioner.
- Gøre brug af al slags værdiløst materiale.
- Præsenterer børnene for forskellige anvendelsesmuligheder af et bestemt materiale.
- Give børnene frie rammer i forhold til at eksperimentere med forskelligt materiale.
- Skabe læringsrum for kreative, kognitive og æstetiske læringsprocesser.

Arbejdsmetoder og evaluering af de enkelte læreplans-temaer

Med hensyn til sammensætning af børnegrupperne, vil vi fra gang til gang tage udgangspunkt i børnenes aktuelle behov i forhold til det valgte tema og herudfra sammensætte børnegrupperne.

Der er udarbejdet et skema som udfyldes ved projektets start og evalueringsskema, som udfyldes til slut.

Dokumentation

Vi har dokumenteret vores læreplaner på følgende måde:

Udfyldelse af skemaer til internt brug. Der er opstillet mål, tegn og tiltag. Vi laver månedsplaner og dagbog til forældrene, billed-collager og skriftlige beskrivelser af forløbet i de forskellige grupper. Der kører slide-show på fladskærmen og børnenes produkter bliver udstillet. Alt materialet er i børnehaven.

Evaluering

Vi har udarbejdet et skema vi udfylder før og efter hvert udført læreplanstema. Vi vil udføre en evaluering gående på målopfyldelse og kvalitative interviews med de ældste af børnene i børnehaven. Vi vil også udføre en evaluering gående på personalets læring i forhold til "hvad lykkedes", og "hvad kan vi gøre bedre".

Børn med særlige behov

I forhold til børn med særlige behov arbejder vi med anerkendende tilgang. Gennem de daglige tilbud og aktiviteter, og når vi arbejder med læreplanstemaerne, arbejder vi inkluderende. Det er pædagogens opgave at sikre de udsatte børns deltagelse i fællesskabet. Der udover lægger vi stor vægt på at inddrage forældrene mest muligt i barnets børnehaveliv, således vi arbejder for barnets fælles bedste.

Ved vores månedlige stuemøder arbejder vi med børnelinealen for at sikre, at vi når rundt om alle børn.

På pædagogmøderne udarbejder vi handleplaner på de børn, som børnelinealen viser, har brug for ekstra hjælp.

Til internt brug benytter vi:

- Kompetencehjulet
- Børnelinealen
- Relationsskema
- SPU på alle skolebørn

Eksterne samarbejdspartnere:

- Pædagogisk konsulent
- ppr
- Specialpædagog
- Talepædagog
- Fysioterapeut
- Tværgruppen